

Leefbare wijken en dorpen

Bron: Movisie

Bestuurlijk opdrachtgever	Jan Martin van Rees
Ambtelijk opdrachtgever	Alex Langius
Manager wijksturing	Evelien van Rijswijk-Hendriks
Startdatum	Januari 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Hoofdstuk 1 Aanleiding en visie	2
1.1 Context	2
1.2 Visie	2
Hoofdstuk 2 Doelen, werkvelden en inspanningen	4
2.1 De doelen	4
2.2 Werkvelden	4
2.2.1 Wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig	4
2.2.2 Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig	4
2.2.3 Wijken zijn meer fysiek toekomstbestendig	5
2.2.4 Het versterken van participatie	6
2.2.5 Het versterken van het wijkgericht werken	6
2.3 Activiteiten	7
2.3.1 Fysieke verbeteringen	7
2.3.2 Overlast en veiligheid	7
2.3.3 Versterken (sociale) samenhang	7
2.3.4 Aanjagen energietransitie en klimaatadaptatie	8
2.3.5 Bevorderen bewonersbetrokkenheid	8
2.3.6 Samenwerken in wijk of dorp	9
2.3.7 Communicatie	9
Hoofdstuk 3 Aanpak	10
3.1 (Wijkopgaven met) Een aanpak 'van onderop'	10
3.2 Rol wijkregisseur	10
Hoofdstuk 4 Monitoring en verantwoording	11
4.1 Monitoring	11
4.2 Verantwoording	11
Hoofdstuk 5 Organisatie 'Leefbare wijken en dorpen'	12
5.1 'Leefbare wijk en dorpen' en wijksturing	12
5.2 Bestuurlijk opdrachtgever	12
5.3 Ambtelijk opdrachtgever	12
5.4 Ambtelijk opdrachtnemer	12
5.5 Overleggen team wijkregie	13
Hoofdstuk 6 Samenwerking en communicatie	
6.1 Inleiding	14
6.2 Interne partners	14
6.2.1 Opgavetafel 'leefbare wijken en dorpen'	14
6.2.2 Wijkwethoudersoverleg	14
6.3 Externe partners	15
6.3.1 Bestuurlijk overleg	15
6.3.2 Wijknetwerk	15
6.4 Communicatie	15

Hoofdstuk 7 Middelen

7.1 Budget voor 'Leefbare wijken en dorpen'	16
7.2 Capaciteit	16
7.3 Verantwoording	16

Hoofdstuk 8 Risico's

8.1 Pandemie	17
8.2 Weerstand tegen wijkgerichte samenwerking	17
8.3 Geen medewerking externe partners	17
8.4 Onvoldoende beschikbaarheid van medewerkers	17

Bijlage I Almelo in buurten, wijken en dorpen (CBS-indeling)	18
---	----

Bijlage II Doelen Inspanningen Netwerk (DIN)	19
---	----

Bijlage III Verwachte benodigde capaciteit	20
---	----

Samenvatting

Voor u ligt het plan 'Leefbare wijken en dorpen'. In 'Bouwen aan kansen voor iedereen' staat het thema 'Leefbare wijken en dorpen' op een prominente plek. Met wijksturing geeft de gemeente Almelo uitvoering aan dit thema. In wijksturing staat het behalen van resultaten in de wijken en dorpen vanuit de vraag en beleving van de inwoner centraal. Samen werken we de komende jaren aan het doel: *'Almelo is een levendige, vitale en veilige stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is'*.

Om dit doel te bereiken zetten we binnen 'Leefbare wijken en dorpen' in op twee thema's:

1. Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal én fysiek) in heel Almelo;
2. Versterken van de integrale samenwerking in én met de wijken en dorpen.

Binnen deze thema's wordt ingezet op de werkvelden:

1. De wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig;
2. Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig;
3. Wijken en dorpen zijn meer fysiek toekomstbestendig;
4. Versterken van participatie;
5. Het versterken van het wijkgericht werken.

Het behalen van resultaten binnen het werkveld van 'Leefbare wijken en dorpen' is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alleen met elkaar maken we het verschil. Dit vraagt om een goede en integrale samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing. Daarnaast is het van belang om integraal samen te werken met partners als woningcorporaties, zorg- en welzijnspartners en bewonersorganisaties.

In het werkveld worden ook opgaven beschreven die onder de verantwoordelijkheid van de lijn of programma's vallen en/of onder de verantwoordelijkheid van externe partners. De inzet op wijkgericht werken vraagt een verandering in de werkwijze van de hele organisatie en van externe partners.

Om de komende jaren integraler met elkaar samen te werken, bouwen we aan een gezamenlijke visie per wijk of dorp. Dit doen we door in 2023 wijkopgaven op te stellen. In de wijkopgaven beschrijven we per wijk en dorp de strategische opgaven. Leidraad voor 'Leefbare wijken en dorpen' hierbij is 'we sluiten aan bij de identiteit en dynamiek van de wijk of het dorp. Verschil mag er zijn. Het gaat om behalen van resultaten vanuit de vraag en belevingswereld van de inwoner'.

Elke wijk of dorp krijgt aandacht, thema's en inzet kunnen per wijk of dorp verschillend zijn. Zo krijgen Kerkelanden, Ossenkoppelerhoek, de Riet, Sluiversveld, Nieuwstraatkwartier en de Westeres de komende jaren specifieke aandacht. In deze wijken liggen grote opgaven. Iedere wijk en dorp levert een eigen bijdrage aan de totale leefbaarheid voor de stad. De wijkregisseur voert regie op de wijkopgaven en brengt plannen en belangen van interne- en externe partners en inwoners bij elkaar.

De werkwijze is wel voor elke wijk en dorp gelijk, een aanpak 'van onderop'. In deze aanpak staan we dicht bij de inwoner en geven we de inwoner de ruimte om mee te denken én mee te doen. Natuurlijk wachten we niet totdat de wijkopgaven zijn geschreven en vastgesteld. We gaan meteen aan de slag met de aanpak 'van onderop' en met de opgaven die op ons afkomen

Voor de monitoring van de voortgang van leefbare wijken en dorpen wordt gebruik gemaakt van verrijkt verantwoord: een combinatie van tellen en vertellen. Het beoogde communicatie traject sluit hier naadloos op aan; we gaan gebruik maken van nieuwe (digitale) communicatiewegen die tevens input leveren voor de monitoring.

1. Aanleiding en visie

1.1 Aanleiding

In veel (grote) Nederlandse steden is in de jaren negentig, of anders aan het begin van deze eeuw, een vorm van wijk-of gebiedsgericht werken geïntroduceerd. Doel daarvan is het bevorderen van beleidssamenhang, het organiseren van uitvoeringsgerichte samenwerking tussen gemeentelijke professionals, het zorgen voor afstemming met maatschappelijke organisaties, het bevorderen van bewonersparticipatie in beleidsvorming- en uitvoering, en het vergroten van de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de gemeente op het niveau van de wijk. Stuk voor ambities die passen bij een gemeentelijke overheid, die niet langer wil dat problemen zich moeten voegen naar de inrichting van de eigen organisatie, maar die juist de ambitie heeft om zichzelf rond specifieke maatschappelijke problemen te organiseren (cf. Denters 2008; RMO 2009).

De gemeente Almelo omarmt al vele jaren bovenstaand gedachtengoed over het wijkgericht werken. In de loop der jaren resulteerde dit in steeds meer aandacht voor het wijkniveau en de mogelijkheden die dit biedt om tot maatwerkgerichte oplossingen te komen waarin inwoners zich herkennen en gehoord voelen. Het geeft de gemeente en haar maatschappelijke partners maar vooral ook de inwoners gelegenheid om te werken aan haar programma's en/of stadsbrede opgaven: Leefbare wijken en dorpen.

In 2018 werd de gemeentelijke visie "Voor Stad en Resultaat" vastgesteld waarmee Almelo onder meer koos voor drie sturingsprincipes; lijn-, programma- en wijksturing.

Wijksturing is de manier waarop de betrokkenheid van inwoners en ondernemers in de wijken en dorpen wordt georganiseerd. Wijksturing gaat over inwoners, die zelf bijdragen aan hun eigen wijk. Het behalen van resultaten in wijken vanuit de vraag en de belevingswereld van de inwoner. Wijk aandacht past in de besturingsfilosofie 'organiseren van nabijheid'.

De coronapandemie heeft in de recente geschiedenis nog eens duidelijk gemaakt hoe belangrijk het organiseren van die nabijheid is; dat het wijk- en buurtniveau en persoonlijk contact tussen mensen ertoe doet. Dit verplicht de gemeentelijke organisatie er meer dan ooit toe ervoor te zorgen dat lijn, programma en wijk op een goede manier met elkaar verbonden zijn zodat afwegingen integraal gemaakt worden en beslissingen integraal genomen kunnen worden.

Vanaf 2019 kreeg wijksturing steeds meer vorm; op basis van de goede ervaringen met het programma Nieuwstraatkwartier werd geëxperimenteerd met het opstellen van wijkopgaven en met de 'aanpak van onderop'.

In 'Bouwen aan kansen voor iedereen' staat het thema "Leefbare wijken en dorpen" op een prominente plek. Met wijksturing (wijkgericht werken en wijkregie) geeft de gemeente Almelo uitvoering aan dit thema. Meer dan voorheen vraagt dit om een interne samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing. De leefbare wijk is van ons allemaal en wijkgericht werken is niet voorbehouden aan wijkregie; samen maken we (steeds meer) het verschil.

1.2 Visie

Almelo bestaat uit twee dorpen en tien wijken die vervolgens weer bestaan uit 67 verschillende buurten (CBS-indeling zie bijlage I, pagina 18). Deze dorpen, wijken en buurten zijn allemaal uniek. Ze vervullen een eigen rol in het stedelijk weefsel van de stad. Het is niet uniek dat inwoners van deze buurten in een schone, veilige en plezierige buurt, wijk of dorp, willen wonen; in een leefbare omgeving. Wanneer inwoners hun wijk of dorp leefbaar vinden, is er sprake van een vitale en levendige stad.

De visie op ‘Leefbare wijken en dorpen’, is dan ook:

‘Almelo is een levendige, vitale en veilige stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is’.

Om dit te bereiken is een leefbare omgeving nodig waar de basis schoon, heel en veilig is. Niet in alle Almelo buurten is dit gelijk. Daar waar de leefbaarheid onder druk staat ligt voor de komende jaren een belangrijke opgave om de leefbaarheid op peil te houden dan wel te verbeteren. Ook de overige dorpen en wijken krijgen aandacht maar er kunnen en mogen verschillen zijn in de inzet en aanpak.

Om te kunnen duiden waar we de komende jaren aan gaan werken is het belangrijk om de term ‘leefbaarheid’ te definiëren. Wij gebruiken de definitie van RIGO-research en advies voor het begrip leefbaarheid:

‘In een leefbare wijk of buurt sluit de woonomgeving goed aan bij de wensen en behoeften van de mensen die er wonen. De beleving van de bewoners staat daarbij centraal.’

Rigo onderscheidt vier belangrijke thema’s die van invloed zijn op de leefbaarheid van een woonomgeving; (1) de fysieke kenmerken van de woonomgeving, (2) de sociale kenmerken van de woonomgeving, (3) overlast en (4) veiligheid.

Het is van belang om de betrokkenheid van de inwoners bij hun wijk of dorp te vergroten. Het gaat immers over hun toekomst in de wijk of het dorp. Zij typeren de leefbaarheid van hun woonomgeving.

De afgelopen jaren is de gemeente Almelo steeds meer gaan werken vanuit de belevingswereld van de inwoner. Om de leefbaarheid op peil te houden dan wel te verbeteren zetten we de komende jaren in op de doorontwikkeling van het wijkgericht werken. Centraal hierin staat het behalen van resultaten in de wijken en dorpen vanuit de vraag en beleving van de inwoner. Dit doen we door het verder uitrollen van de ‘aanpak van onderop’. Ook is een goede en integrale samenwerking binnen de gemeente als ook met partners zoals woningcorporaties, welzijnswerk, onderwijs- en zorgorganisaties een vereiste. Hier is de komende jaren winst te behalen. Door met de verschillende partijen vanuit een gezamenlijke visie te werken en plannen eerder op elkaar af te stemmen kan samen meer bereikt worden. Dit lijkt simpel maar vraagt over en weer veel vertrouwen in elkaar te hebben.

De wijkanalyses die in het voorjaar van 2022 zijn opgesteld in samenwerking met de woningcorporaties vormen het vertrekpunt van deze aanpak. In de wijkanalyses wordt per wijk beschreven wat het beeld van de wijk is op grofweg drie thema’s, namelijk: veerkracht, leefbaarheid en weerbaarheid. Uit de wijkanalyse blijkt dat de dorpen, wijken en buurten allemaal uniek zijn en de opgaven verschillen per wijk en dorp. Dorpen, wijken en buurten vervullen allen een eigen rol in het stedelijk weefsel van de stad.

Specifieke aandacht is er voor de buurten Kerkelanden en Westeres en de wijken de Riet, Ossenkoppelerhoek, Nieuwstraatkwartier, en Sluitersveld.

‘Leefbare wijken en dorpen’ wil flexibel meebewegen met onverwachte gebeurtenissen en inspelen op ontwikkelingen en kansen die zich voordoen. Kortom: ‘Leefbare wijken en dorpen’ koerst op een brede ambitie en pakt kansen die het onderweg tegenkomt.

Leidraad hierbij is dat we aansluiten bij de identiteit en dynamiek van de wijk of het dorp. Verschil mag er zijn. Het gaat om behalen van resultaten vanuit de vraag en belevingswereld van de inwoner

2. Doelen, werkvelden en inspanningen

2.1 Doelen

De visie geeft richting aan de toekomst: daar willen we naar toe. Met de onderstaande twee doelen werken we aan deze visie:

- *Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal én fysiek) in heel Almelo*

De inzet van 'Leefbare wijken en dorpen' is niet om alle wijken en dorpen naar een gemiddeld niveau te tillen, er is verschil tussen de wijken en dorpen en dat mag blijven bestaan. Wel willen we in de wijken waar de leefbaarheid onder druk staat zorgen dat de basis op orde is en blijft waarmee we stappen zetten in het vergroten van de leefbaarheid. Voor de wijken waar de leefbaarheid voldoende dan wel goed is, willen we de leefbaarheid op peil houden en daar waar mogelijk vergroten.

- *Versterken van de integrale samenwerking in én met de wijken en dorpen*

Om Almelo een levendige en vitale stad te laten zijn, is goede samenwerking nodig met én tussen inwoners, strategische partners als ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie. De verschillende samenwerkingen en deze (integraal) bij elkaar te brengen vraagt de komende jaren de nodige aandacht.

2.2 Werkvelden

Om de twee doelen te concretiseren beschrijven op welke werkvelden we de komende jaren inzetten.

2.2.1 Wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig

De komende jaren zetten we in op het schoner en veiliger maken van de wijken en dorpen.

De kwaliteit van de fysieke omgeving heeft grote invloed op hoe inwoners hun leefomgeving beleven. Een leefbare stad begint met dat deze basis op orde is. Om te komen tot deze basis ligt er een opgave met een gedeelde verantwoordelijkheid. De gemeente heeft, vanuit de lijnorganisatie, een vastgesteld pakket van maatregelen om te komen tot wijken en dorpen die schoner en (verkeers-) veiliger zijn. Daarnaast is de gemeente afhankelijk van de ervaringsdeskundigen in een woonomgeving; de inwoners. Zij vervullen een sleutelrol in het tot stand brengen van de door hen gewenste leefbare woonomgeving. Op dit snijvlak komen 'de lijn' en 'Leefbare wijken en dorpen'/wijksturing elkaar tegen. De integrale afweging tussen de lijn, en inwoners (wijksturing) legt in deze situaties een basis voor de gewenste fysieke woonomgeving. De rol van de wijkregisseur is om de lijn, het programma en de inwoners aan elkaar te verbinden.

Een ander belangrijk aspect van een leefbare omgeving is de veiligheidsbeleving van inwoners. De toenemende ervaren overlast van burens (o.a. illegale kamerverhuur) en/of verwarde personen hebben veel invloed op de veiligheid in een wijk. Daarom besteden we hier de komende jaren extra veel aandacht aan.

2.2.2 Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig

We werken de komende jaren aan de sociale toekomstbestendigheid van de wijken en dorpen. Dit houdt het volgende in:

- bewoners zijn meer betrokken bij wat er speelt in hun wijk of dorp;
- er zijn meer mogelijkheden om elkaar te ontmoeten in de wijken en dorpen;
- er zijn meer (sociale) netwerken in de buurt, wijk of dorp die bijdragen aan een ieders welbevinden (noaberschap).

Tijdens de coronaperiode werd nog eens pijnlijk duidelijk hoe belangrijk fysiek contact tussen mensen is. Tijdens de pandemie werd het gebrek aan persoonlijke contact, ondanks de digitale mogelijkheden die destijds een vlucht namen, door velen als een groot gemis ervaren. Signalen van eenzaamheid kwamen niet langer vooral uit de hoek van de oudere inwoners. Ook bij jongeren werd steeds vaker het gebrek aan persoonlijk contact als problematisch ervaren.

Meer dan voor de coronacrisis weten we hoe belangrijk het sociale netwerk in de buurt is. Het is de basis om jezelf erkend, gewaardeerd en gehoord te voelen. Daarnaast geeft het sociale netwerk in de wijk een gevoel van veiligheid.

Het sociale netwerk in de buurt is belangrijk om signalen op te vangen: gaat het nog goed met de buurman want de gordijnen zijn al dagen gesloten, er loopt een verdachte en/of verwarde persoon in de buurt. Naast de signalerende functie zorgt een sociaal netwerk voor een buurt waar mensen naar elkaar omkijken: er wordt op elkaars kinderen gepast en er worden boodschappen voor de zieke buurvrouw gedaan.

Ontmoetingsplekken in de wijk en aandacht vanuit maatschappelijke (wijk)organisaties geven een extra impuls aan het tot stand komen of het vergroten van een sociaal netwerk in de wijk. Daar waar mensen elkaar ontmoeten, vinden en onderling helpen nemen indicaties voor zorg en/of huishoudelijk hulp af.

Inwoners kunnen elkaar steunen maar ook enthousiasmeren. Voor een gezamenlijk bedachte herinrichting van een speelveldje voel je je meer verantwoordelijk dan voor het veldje dat zonder inspraak wordt ingericht. Daarmee wordt gewerkt aan de gezamenlijke zelfredzaamheid van de buurt maar ook van de inwoners zelf.

Dit werkveld hangt samen met het programma Sociaal en Vitaal. 'Leefbare wijken en dorpen' werkt daarom samen met dit programma zodat over en weer een bijdrage geleverd kan worden aan de resultaten en/of effecten voor beide plannen.

2.2.3 Wijken en dorpen zijn meer fysiek toekomstbestendig

Om te werken aan de fysieke toekomstbestendigheid focussen we ons op de volgende onderwerpen:

- het verbeteren van de fysieke uitstraling;
- het verbeteren van de bewustwording van duurzaamheid en klimaatsverandering;
- het verbeteren van de woonomgeving;
- een toename van de verkeersveiligheid.

De lijn, programma en wijk komen in dit werkveld bij elkaar waardoor ze op elkaar aansluiten en ze elkaar versterken. Daar waar de lijn zich vooral bezighoudt met de reguliere onderhoudswerkzaamheden en de basis op orde te houden of te brengen liggen hier voor 'Leefbare wijken en dorpen' kansen voor bewonersparticipatie als ook voor vernieuwing en innovatie.

De gemeente Almelo staat voor de opgave om 4.100 woningen te bouwen. Het toevoegen van woningen betekent niet alleen nieuwbouw maar ook transformatie, herbestemming en herstructurering. Voor een aantal wijken betekent dit een flinke verandering. Jarenlang braakliggende terreinen worden opnieuw bekeken en desgewenst klaargestoomd voor nieuwbouw. Dit biedt kansen om een wijk/buurt een nieuwe uitstraling te geven en aandacht te vragen voor vergroening van wijken. Bovendien liggen er tijdens dit proces mogelijkheden om met (nieuwe) inwoners een impuls te geven aan het sociaal netwerk.

Bewustwording van inwoners op het gebied van duurzaamheid en klimaatverandering kan eveneens leiden tot een verbetering van de woonomgeving. Wanneer particuliere woningbezitters hun woning

verduurzamen zal dit regelmatig samen gaan met het verbeteren van de woning. Ook op sociaal gebied kan verduurzaming iets betekenen. Inwoners kunnen elkaar opzoeken, de handen ineenslaan en bijvoorbeeld gezamenlijk een contract voor zonnepanelen afsluiten.

In het kader van klimaatadaptatie verheugen we ons als gemeente al een aantal jaren over de toenemende belangstelling voor het nut van groen in het straatbeeld en voor de biodiversiteit. Ook hier is een sterke samenhang tussen verschillende activiteiten van de drie sturingsprincipes: lijn (onderhoud), programma (duurzaamheid) en wijk (geveltuintjes). Voor dit thema wordt samengewerkt met het programma Klimaat en milieu als ook de lijnafdeling.

2.2.4 Het versterken van de participatie

De komende jaren werken we aan het verbeteren van drie vormen van participatie:

- bewonersparticipatie: initiatief ligt bij de gemeente of andere maatschappelijke organisatie, bewoners participeren;
- overheidsparticipatie: initiatief ligt bij de bewoners en/of maatschappelijke organisaties, de gemeente/overheid participeert;
- participatie door maatschappelijke organisaties: initiatief ligt bij de inwoners en/of overheid, de maatschappelijke organisatie participeert.

Het initiatief om een bijdrage te leveren aan de leefomgeving kan gestart worden vanuit bewoners, maatschappelijke organisaties of de gemeente. Door met elkaar samen te werken en te participeren in elkaars initiatieven, kan meer bereikt worden in de wijken en dorpen. Wanneer inwoners bijvoorbeeld een plan maken voor hun dorp kan de gemeente dan wel een woningcorporatie een bijdrage leveren aan het plan door te schuiven in hun eigen planning voor de werkzaamheden in het dorp. Kortom er wordt ingezet op het stimuleren van initiatieven van inwoners én op het meedoen en afstemmen tussen de verschillende initiatieven van de verschillende partijen.

2.2.5 Het versterken van het wijkgericht werken

Het versterken van wijkgericht werken doen we door:

- De wijkopgaven integraler op te stellen;
- De samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing te verbeteren.

Het werken volgens drie sturingsprincipes was in het begin voor iedereen wennen. Het was met name een zoektocht hoe lijn, programma en wijk zich tot elkaar moeten verhouden. Inmiddels zien we dat programma- en lijnsturing hebben laten zien als sturingsprincipe van waarde te zijn in het verwezenlijken van gemeentelijke doelen en ambities. Met 'Leefbare wijken en dorpen' wordt ook wijksturing als sturingsprincipe verder ingebed in de organisatie.

De op te stellen wijkopgaven moeten doorgroeien naar documenten voor de wijk waarin de strategische opgaven voor de wijk beschreven zijn. Hierbij gaat het niet alleen om opgaven van de gemeente maar ook om de relevante opgaven van strategische partners.

Door in te zetten op wijkgericht werken en het verbeteren van de integrale samenwerking merken de inwoners dat zij minder van het kastje naar de muur worden gestuurd. Ook worden projecten in de wijken beter aangepakt. Hierdoor voorkomen we dat we in straat X de straat eruit halen puur en alleen om het riool te vervangen. We kijken samen met partners en inwoners meteen of er ook andere zaken in de straat kunnen worden aangepakt. Dit vraagt om een verandering in onze werk- en denkwijze.

2.3 Activiteiten

Het Doelen Inspanningen Netwerk (DIN, zie bijlage II, pagina 19) geeft naast het doel en de thema's in één oogopslag ook de inspanningen/activiteiten weer die we met 'Leefbare wijken en dorpen' gaan uitvoeren. In dit plan worden de activiteiten in algemene zin verder toegelicht. In de wijk- en dorpsopgaven worden de activiteiten en de bijbehorende projecten specifiek voor die wijk of het dorp uitgewerkt.

2.3.1 Fysieke verbeteringen

Fysieke verbeteringen zijn vaak het vliegwiel om met inwoners in gesprek te gaan over hun leefomgeving, het proces geeft ruimte om aan te haken op kansen. Bij de fysieke verbeteringen die zich aandienen, bekijken we of er dwarsverbindingen te leggen zijn tussen lijn, programma en 'Leefbare wijken en dorpen'.

Zo geeft het zorgen voor voldoende goede speel- en sportvoorzieningen (een lijnactiviteit) een kans om jonge inwoners als ook hun ouders te betrekken bij de inrichting van hun leefomgeving.

Uiteraard kijken we of, daar waar mogelijk, we samen (met partners) van een bepaalde ontwikkeling meer kunnen maken. De discussie over herstructureringsgebieden en ontwikkellocaties lijkt vooral een dialoog tussen gemeente en woningcorporaties. Echter, de (activiteiten die voortvloeien uit deze) processen vinden in de wijk, in de leefomgeving van onze inwoners plaats. Wijkregie bewaakt de betrokkenheid van onze inwoners en levert zo een bijdrage aan de integrale afstemming.

2.3.2 Overlast en Veiligheid

Vanuit wijkregie is de ervaring dat veel van het contact dat tussen inwoners en gemeente plaatsvindt, gaat over signalen van overlast en gevoelens van onveiligheid.

Deze signalen komen binnen bij de gemeente maar ook bij andere partners als de wijkondersteuners van Avedan en de wijkagent.

Wijkregie bundelt signalen en legt ze op de goede plek. Inmiddels weten steeds meer inwoners de weg naar de gemeente te vinden en maken gebruik van de website voor het melden van overlast. Bij eenvoudige signalen, bijvoorbeeld meldingen van fout parkeren, worden deze neergelegd bij de vakafdeling.

Voor de complexere, meervoudige vraagstukken zoals signalen van woonoverlast (o.a. meerbewoning, geluid, ongedierte, parkeeroverlast, complexe burenruzies) werkt wijkregie samen met de betreffende partners in de wijk en/of interne afdelingen. Daar waar niemand er echt verantwoordelijk voor is, neemt wijkregie het voortouw om de partners bij elkaar te brengen.

Om (woon)overlast tegen te gaan dan wel terug te dringen, willen we een toolbox (woon)overlast maken met daarin in te zetten maatregelen. Hiervoor starten we met een onderzoek naar de mogelijkheden die er voor de gemeente zijn. Het doel van deze toolbox is om te komen tot evenwichtige wijken.

Wijkregie levert een bijdrage als er incidenten in de wijk plaatsvinden. Bij calamiteiten in de wijk is de wijkregisseur aan zet om te signaleren of er sprake is van (on)rust in de wijk. Om vervolgens, indien nodig, daar samen met team Veiligheid actie op in te zetten.

2.3.3 Versterking (sociale) samenhang

Een goed functionerend sociaal netwerk is voor iedereen van belang. Een sociale basis draagt bij aan een sterke samenleving (inwoners, gemeenschappen primair) en heeft een preventieve werking. Inwoners zijn meer betrokken en zelfredzaam wat ertoe leidt dat op termijn minder afhankelijkheid van specialistische zorg ontstaat.

Laagdrempelige ontmoetingspunten in de wijk zijn daarbij van essentieel belang. Het winkelcentrum en het school en- of speelplein zijn daarbij goede voorbeelden van waar mensen elkaar spontaan ontmoeten, een praatje maken en de verbinding zoeken. Een goed toegerust wijkcentrum levert ook zo'n ontmoetingspunt; daar worden bijvoorbeeld kinderactiviteiten georganiseerd, vinden bewonersavonden plaats, kunnen inwoners langs voor een kopje koffie en vergadert de wijkcommissie. Ook kunnen inwoners er op een laagdrempelige manier hulp vinden bij het sociale wijkteam. Vanuit 'Leefbare wijken en dorpen' willen we vanuit de inwonersbehoefte inzetten op het versterken van de ontmoetingsfuncties in de wijk of dorp zoals die van wijkaccommodaties. Daar waar nodig en mogelijk en geïnitieerd vanuit inwoners kijken we naar vernieuwde manieren van ontmoeten; denk aan een digitaal platform of een mobiel ontmoetingspunt in de straat.

Het ondersteunen van bewonersinitiatieven levert naast het geboekte resultaat als bewonersparticipatie bij een bepaald project ook een bijdrage aan het versterken van de sociale samenhang. Een gemeenschappelijk doel (zoals herinrichting speelveldje) verbindt en laat in de afstemming en overleg dat hiervoor nodig is inwoners met elkaar kennismaken en elkaars kwaliteiten zien.

2.3.4 Aanjagen energietransitie en klimaatadaptie

Energietransitie en klimaatadaptatie zijn de grote opgaven die we in Nederland hebben en die elk huishouden raakt. De huidige energieprijzen maakt de inwoners ook meer bewust van de opgave die er ligt.

De verduurzaming van woningen biedt een kans om met inwoners in gesprek te gaan en samen te kijken naar belemmeringen en kansen om de gestelde klimaatdoelen te halen door inzet op wijk, buurt of zelfs straatniveau. Samen met programma Klimaat en milieu zetten we in op projecten om inwoners te informeren en te enthousiasmeren om aan de slag te gaan met energiebesparende maatregelen, verduurzamen van (particulier) woningen en biodiversiteit door bijvoorbeeld de aanleg van een geveltuintje. Door deze ogenschijnlijk kleine stappen werken we aan de grotere doelen.

Voor 'Leefbare wijken en dorpen' is duurzaamheid een middel in de wijkaanpak. Tijdens de gesprekken over energie en klimaat komen ook ander onderwerpen die spelen in de buurt, wijk of dorp aan de orde. De onderwerpen die dan voorbijkomen, worden ook opgepakt. Al deze, voor inwoners behapbare, trajecten geven vertrouwen en dragen bij aan leefbare wijken en dorpen.

2.3.5 Bevorderen bewonersbetrokkenheid

Het bevorderen van bewonersbetrokkenheid doen we door

- Ondersteunen bewonersinitiatieven
- Andere vormen van (nieuwe) bewonersparticipatie

Het ondersteunen van bewonersinitiatieven is van oudsher de corebusiness van de stadsdeelcoördinator en wijkondersteuner. Als wijkregisseur blijven we samen met onze wijkcollega's deze ondersteuning bieden aan actieve bewoners die deze ondersteuning nodig hebben.

Fysieke veranderingen kunnen als vliegwiel worden ingezet om inwonersparticipatie op gang te krijgen (zie 2.3.1) De wijkregisseur bewaakt bij dit soort veranderingen de betrokkenheid van inwoners. Ook legt de wijkregisseur de verbinding naar mogelijke andere thema's die in de wijk spelen.

Naast de bekende vormen van bewonersparticipatie onderzoeken we nieuwe vormen van participatie waarmee we de betrokkenheid van de inwoners bij hun eigen wijk of dorp vergroten. Nadrukkelijk wordt gekeken naar digitale mogelijkheden waarmee we andere doelgroepen willen

bereiken. Bovendien kunnen met digitale participatievormen inwoners betrokken worden wanneer er opnieuw lockdowns zijn.

2.3.6 Samenwerken in wijk of dorp

Leefbare wijken en dorpen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In 'Leefbare wijken en dorpen' komen dan ook lijn-, programma- en wijksturing samen. De inzet op wijkgericht werken vraagt om een verandering in de werkwijze van de hele organisatie en van partners zoals woningcorporaties, zorg- en welzijnspartners, bewonersorganisaties.

In 2021 zijn, samen met de woningcorporaties, wijkanalyses gemaakt op basis van het gemeentelijk wijkkompas en de veerkrachtkaarten van de woningcorporaties (<https://almelo.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/fe2e2258-43db-4ff4-a46e-0a62f2a6d9e1?documentId=474c0cee-57ea-4bfe-b2eb-6f4c6f72056a&agendaltemId=aa1501e1-468a-45e4-aa33-7b853cb65abf>). Deze samenwerking zetten we door in het opstellen van integrale wijk- en dorpsopgaven. Hierbij worden ook andere strategische partners van de betreffende wijk of dorp betrokken als ook lijnafdelingen en relevante programma's.

In samenwerking met Platform31 ontwikkelen we een methodiek voor het opstellen van de wijkopgaven samen met partners en met inwoners. We starten hiervoor een pilot in Ossenkoppelerhoek. Na deze pilot breiden we de methodiek uit naar de andere wijken en dorpen in Almelo, te starten bij de andere prioritaire gebieden.

Om de samenwerking in de wijk vorm te geven worden wijknetwerken opgezet. Zo'n netwerk kan er voor elke wijk of dorp anders uitzien, uit andere partners bestaan. Ook zal bij het werken aan opgaven in de wijk oog zijn voor vrijwilligersorganisaties en verenigingen, zij dragen immers ook bij aan leefbare wijken en dorpen.

In de samenwerking in de wijk wordt gezocht naar nieuwe vormen van participatie van bewoners, maatschappelijke organisaties en overheid.

Tot slot, alle wijken en dorpen krijgen onze aandacht maar er kunnen en mogen ook verschillen zijn. Kerkelanden, Ossenkoppelerhoek, de Riet, Sluitersveld, Nieuwstraatkwartier en de Westeres krijgen de komende jaren specifieke aandacht. In deze wijken liggen grote opgaven.

2.3.7 Communicatie

Communicatie noemen we als een aparte activiteit omdat in het samenwerken met zoveel verschillende partijen een goede communicatie van belang is en tegelijkertijd lastig te realiseren. Zorgpartijen communiceren bijvoorbeeld anders over hun werkzaamheden dan de groenploeg en het welzijnswerk. Toch willen we graag dat al deze partijen in goede afstemming en op een voor elkaar en voor inwoners herkenbare manier met elkaar communiceren. Dit vraagt om per wijk, dorp en activiteit te bekijken welk communicatiemiddel het meest passend is. In de ene wijk sluit een papieren krant bijvoorbeeld meer aan waar in een andere wijk een wijk-app beter past.

Daarnaast zetten we de komende jaren in om samen behaalde successen te delen. We benadrukken hiermee wat goed gaat en niet alleen wat niet goed gaat. Zo laten we zien wat we met elkaar bereiken.

3. Aanpak

3.1 (Wijkopgaven met) Een aanpak 'van onderop'

De thema's, het werkgebied en de activiteiten geven weer waar we stadsbreed op inzetten. Echter, er zijn verschillen tussen wijken en dorpen. De leidraad voor het plan 'Leefbare wijken en dorpen' is: "We sluiten aan bij de identiteit en dynamiek van de wijk of het dorp. Verschil mag er zijn. Het gaat om het behalen van resultaten vanuit de vraag en belevingswereld van de inwoner". Deze leidraad is ook het uitgangspunt voor de nog op te stellen wijk- en dorpsopgaven. De verschillen tussen de wijken en dorpen worden in deze opgaven duidelijk zichtbaar.

De aanpak die we hanteren in elke wijk of dorp is wel gelijk, een aanpak die aansluit bij de vraag en belevingswereld van de inwoner. Dit doen we door een aanpak 'van onderop', een aanpak dicht bij de inwoners. Omdat nog niet bekend is wat inwoners willen, is in het Doelen Inspanningen Netwerk in elke kolom een PM opgenomen.

Met deze aanpak 'van onderop' geven we de inwoner de ruimte. Dit betekent ook, dat wanneer initiatieven niet binnen de bestaande (beleids)kaders vallen, er oplossingsgericht met de inwoner meegedacht wordt. We bouwen hiermee aan vertrouwen.

Natuurlijk wachten we niet totdat de wijkopgaven zijn geschreven en vastgesteld. We gaan meteen aan de slag met de aanpak 'van onderop' en met de opgaven die op ons afkomen. Immers, niet alles kan tegelijkertijd opgepakt worden. Het gaat erom dat we de juiste dingen op het juiste moment doen.

3.2 Rol wijkregisseur

Zoals eerder aangegeven staan in 'Leefbare wijken en dorpen' opgaven beschreven die onder de verantwoordelijkheid van de lijn of van programma's vallen. In wijken en dorpen komen lijn-, programma- en wijksturing samen alsook de opgaven van partners zoals woningcorporaties, zorg- en welzijnspartners, bewonersorganisaties.

De rol van de wijkregisseurs is om de integraliteit tussen de interne en externe partners te versterken. Wat door de taakverdeling in de 'lijn' van elkaar is gescheiden of wat ter uitvoering buiten de organisatie in projecten is geplaatst wordt door de wijkregisseur aan elkaar verbonden als de situatie hierom vraagt.

Dit houdt in dat de wijkregisseur de persoon is met tentakels en voelsprietten in de wijk. De wijkregisseur heeft hiermee een kritische vorm van dienstbaarheid, deels loyaal aan de organisatie en deels loyaal aan de wijk. Dit maakt dat de wijkregisseur door de ogen van de inwoner naar situaties kijkt in plaats van alleen vanuit het gebruikelijke perspectief. De signalen van inwoners worden door de wijkregisseur verbonden aan verschillende relevante afdelingen binnen de gemeente. Problemen die niet vanzelf door de organisatie worden opgepakt worden hierdoor op de juiste plek in de organisatie belegd en (gezamenlijk) opgepakt.

Naast het versterken van de integraliteit vervult de wijkregisseur ook de rol als 'oliamannetje'. Daar waar zaken in de wijk stagneren, bekijkt de wijkregisseur hoe één en ander weer vlot te trekken is. De wijkregisseur zet hiervoor de betrokken partijen, zowel intern als extern, om tafel.

Alleen samen kunnen we er meer van maken. Kunnen we de verbetering van een straat bijvoorbeeld net iets anders regelen waardoor we ook sociale effecten bereiken? Dit doen we door met dezelfde (reguliere) middelen via slimme verbindingen meer te realiseren dan alleen de initiële opgave.

4. Monitoring en verantwoording

4.1. Monitoring

Voor de strategische monitoring van de voortgang van 'Leefbare wijken en dorpen' wordt gebruik gemaakt van de methode van verrijkt verantwoorden: een combinatie van tellen en vertellen. Sommige zaken laten zich tellen zoals het aantal bewoners initiatieven andere zaken laten zich beter vertellen zoals het meer verantwoordelijkheid nemen voor de eigen woonomgeving.

In 2023 wordt gewerkt aan het op orde krijgen van het Almelo panel waardoor ook subjectieve indicatoren, dus indicatoren waar inwoners hun mening geven over bijvoorbeeld onderhoud van het groen, weer te leveren zijn op wijkniveau. De landelijke enquête 'waar staat je gemeente' die in de zomer 2023 gehouden wordt, levert dan indicatoren die een beeld geven hoe de Almelo'se wijken en dorpen ervoor staan. Daarnaast zal bij de verschillende wijkopgaven aandacht zijn voor de monitoring van de voortgang van de ontwikkelingen in de verschillende wijken en dorpen. Ook dit zal een combinatie zijn van tellen en vertellen.

Sinds een aantal jaren heeft Almelo een wijkkompas dat handvatten biedt om onderbouwd beleid op wijk- en dorpsniveau te ontwikkelen door inzichtelijk te maken welke wijken of dorpen urgentie hebben op bepaalde thema's en wat de context hierbij is. Ook kan met het wijkkompas het ingezette beleid gemonitord worden door te volgen hoe een wijk of dorp zich ontwikkelt op lange termijn, hoe de trends in de wijk of dorp zijn. Via onderstaande link kan het wijkkompas worden geopend.

https://public.tableau.com/app/profile/try5613/viz/SIA_Twente_Test/Landingspagina?:linktarget=_top&GM=Almelo

4.2. Verantwoording

De manager wijksturing bespreekt tweewekelijks met ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever de belangrijkste ontwikkelingen binnen 'Leefbare wijken en dorpen' en op hoofdlijnen over de voortgang van projecten in de verschillende wijken en dorpen. Via de reguliere begrotingscyclus verantwoordt de manager wijksturing aan het college en de gemeenteraad in de vorm die gebruikelijk is binnen de organisatie.

De manager wijksturing, de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever stellen eens per jaar na overleg de prioriteiten voor het volgende jaar vast.

'Leefbare wijken en dorpen' wil flexibel kunnen schakelen zodat ruimte ontstaat om de goede dingen te (laten) doen. Dit vraagt een groot rolbewustzijn. Het voorliggend plan gaat ervan uit dat ieder daar zijn/haar rol nadrukkelijk in pakt: zowel de manager wijksturing als ook de ambtelijk opdrachtgever en bestuurlijk opdrachtgever.

Bij gewenste tussentijdse wijzigingen volgt nauw overleg met ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever over aanvullende afspraken en aanpassing van de prioritering.

5. Organisatie 'Leefbare wijken en dorpen'

5.1 'Leefbare wijken en dorpen' en wijksturing

'Leefbare wijken en dorpen' komt grotendeels overeen met het sturingsprincipe wijksturing, één van de drie sturingsprincipes voor de gemeentelijke organisatie. Met 'leefbare wijken en dorpen'/wijksturing beogen we de betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke partners te vergroten, hun belang meer voorop te stellen en hiernaar te handelen met als doel de leefbaarheid in Almelo te verbeteren. De uitwerking van de opgaven zoals geformuleerd in het plan 'Leefbare wijken en dorpen' vraagt meer dan voorheen om een goede interne samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing én om een goede samenwerking met inwoners en partners in de wijken en dorpen.

In dit hoofdstuk staan we stil bij de organisatie van 'Leefbare wijken en dorpen' op zich, in hoofdstuk 6 bij de interne en externe omgeving van het 'Leefbare wijken en dorpen'.

5.2. Bestuurlijk opdrachtgever

De wethouder 'Leefbare wijken en dorpen' is bestuurlijk opdrachtgever. De wethouder 'Leefbare wijken en dorpen' is tevens coördinerend wethouder wijkgericht werken. Deze twee onderdelen in zijn portefeuille hangen erg samen. Voor de beide portefeuilleonderdelen is hij alert op zaken uit de lijn of programma's die 'Leefbare wijken en dorpen' raken. Hij vraagt bijvoorbeeld actief naar de afstemming met de manager wijksturing dan wel de wijkregisseur(s) wanneer het college een voorstel behandelt dat 'Leefbare wijken en dorpen' raakt. Het overleg tussen bestuurlijk opdrachtgever en manager wijksturing vindt één keer per twee weken plaats en in dien nodig ad hoc.

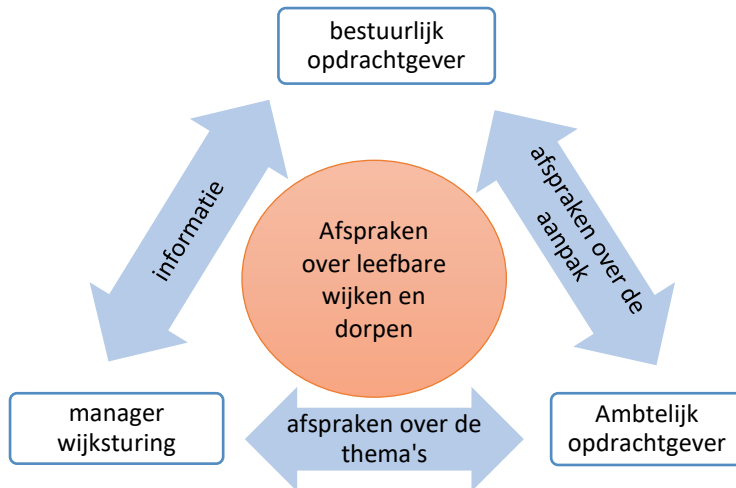
5.3. Ambtelijk opdrachtgever

De directie is ambtelijk opdrachtgever en de manager wijksturing is de ambtelijk opdrachtnemer van 'Leefbare wijken en dorpen'. De manager wijksturing legt direct verantwoording af aan de directie en stemt regelmatig met de directie en de bestuurders af over voortgang en koers. De ambtelijk opdrachtgever is alert op zaken uit de lijn of programma's die 'Leefbare wijken en dorpen' raken. Hij vraagt bijvoorbeeld actief naar de afstemming met de manager wijksturing dan wel de wijkregisseur(s). De ambtelijk opdrachtgever is de actieve steun en toeverlaat van de manager wijksturing. Manager wijksturing en ambtelijk opdrachtgever overleggen tweewekelijks en indien nodig ad hoc.

5.4. Ambtelijk opdrachtnemer

De manager wijksturing is opdrachtnemer van 'Leefbare wijken en dorpen'. Zij stuurt op de door het door het bestuur gewenste einddoelen in de wijken en dorpen. Ook stuurt zij op het proces van samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing dat nodig is om te komen tot de beoogde leefbare wijken en dorpen.

De manager wijksturing opereert als opdrachtnemer in een driehoeksrelatie met bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever (zie figuur 5.1). Voor de sturing op de inspanningen is de manager wijksturing juist de opdrachtgever. Zij is hiërarchisch verantwoordelijke voor de wijkregisseurs. Daarnaast geeft zij geeft functioneel leiding aan de medewerkers die (tijdelijk) meewerken aan de realisatie van 'Leefbare wijken en dorpen'.

Figuur 5.1 visualisatie driehoeksrelatie bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever en manager wijksturing

De manager wijksturing wordt in haar dagelijkse taken inhoudelijk ondersteund door de wijkregisseurs die het aanspreekpunt zijn voor de verschillende projecten in de wijken en dorpen. Het team wordt ondersteund door een managementassistent.

Manager wijksturing: Evelien van Rijswijk-Hendriks

Team wijkregie:

Wijkregisseurs: Hans Radstaak, Sylvia Schuite, Dennis Schutten, Christa Thier, Sjoerd Wolters

Junior wijkregisseur: Daphne ter Elst-Morskjeft

Managementassistente: Esther Heuker-Jörissen

5.5. Team wijkregie

Het team wijkregisseurs overlegt tweewekelijks. In dit overleg wordt met elkaar gesproken over de ontwikkelingen in de verschillende wijken en vindt er onderlinge afstemming plaats. Ook de verdere professionalisering van (de leden van) het team krijgt de nodige aandacht. De manager wijksturing is voorzitter van dit overleg.

Naast dit overleg, vindt er 6-wekelijks een overleg plaats met de bestuurlijk opdrachtgever.

6. Samenwerking en communicatie

6.1. Inleiding

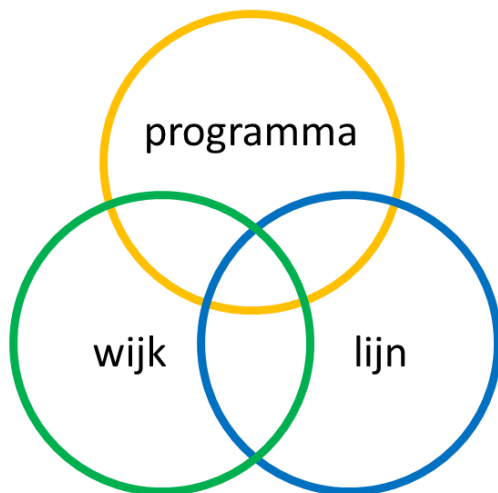
Daar waar hoofdstuk 5 de organisatie van 'Leefbare wijken en dorpen' beschrijft, is in dit hoofdstuk de interne en externe omgeving van het 'Leefbare wijken en dorpen' het onderwerp. De uitwerking van de opgaven zoals geformuleerd in 'Leefbare wijken en dorpen' vraagt immers meer dan voorheen om een goede interne samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing én om een goede samenwerking met inwoners en partners in de wijken en dorpen.

6.2 Interne partners

6.2.1 Opgavetafel Leefbare wijken en dorpen

De meeste opgaven voor onze stad worden in de reguliere lijnorganisatie uitgevoerd.

Bij complexe maatschappelijke opgaven waar vernieuwing of versnelling nodig is, worden programma's opgesteld die een tijdelijk karakter hebben en gekoppeld zijn aan de coalitieperiode. Wijksturing / 'Leefbare wijken en dorpen' gaat over het behalen van resultaten in wijken vanuit de vraag en de belevingswereld van de inwoner. De opgaven van de lijn, programma en wijk zijn deels eigenstandig uit te voeren en deels overlappen zij elkaar. Figuur 6.1 geeft dit weer.

Figuur 6.1 Samenhang lijn-, programma- en wijksturing

Bij een aantal projecten zal er een belangrijke relatie zijn met de 'lijn' Uitvoering Fysiek en Uitvoering Sociaal als ook met de programma's Klimaat en Milieu, Sociaal en Vitaal en Stedelijke Ontwikkeling.

Om te zorgen voor een goede afstemming tussen de programma's, lijn en 'Leefbare wijken en dorpen' stellen we een opgavetafel 'leefbare wijken en dorpen' in. De voorzitter van deze tafel is de ambtelijk opdrachtgever zodat eventuele belangentegenstellingen meteen afgewogen en beslist kunnen worden.

6.2.2 Wijkwethoudersoverleg

Elke wijk en dorp heeft een wijk/dorpswethouder. Elke wijkregisseur overlegt één keer per zes weken met zijn/haar wijkwethouder. De bestuurlijk opdrachtgever is coördinerend wethouder van leefbare wijken en dorpen. Om te zorgen voor een goede afstemming tussen de verschillende wijken en dorpen organiseren we eenmaal per kwartaal een overleg tussen alle wijkwethouders en wijkregisseurs. Thema's die alle wijken en dorpen raken zijn onderwerp in dit overleg.

6.3 Externe partners

6.3.1 Bestuurlijk overleg

De uitwerking van de opgaven zoals geformuleerd in 'Leefbare wijken en dorpen' vraagt ook om samenwerking met verschillende strategische partners zoals woningcorporaties, zorg- en welzijnspartners, bewonersorganisaties, waterschap. Ons streven is alle belangrijke stakeholders optimaal te betrekken. Er is een bestuurlijk overleg waarin de bestuurders van de belangrijkste stakeholders voor 'Leefbare wijken en dorpen' twee keer per jaar bij elkaar komen.

6.3.2 Wijknetwerk

In elke wijk en dorp worden de ontwikkelingen in de wijk op tactisch niveau besproken in het wijknetwerk. De wijkregisseur is voorzitter van het wijknetwerk. Per wijk of dorp kan de betrokkenheid van stakeholders verschillen. Bij het opstellen van de wijk- en dorp-opgaven worden de belangrijkste stakeholders in de betreffende wijk of dorp door de wijkregisseur betrokken. Per wijk of dorp kunnen andere partijen aan tafel zitten. Ook kunnen partijen in de ene wijk of dorp een andere rol hebben in de uitvoering van de wijkopgaven dan in een andere wijk of dorp.

6.4 Communicatie

Communicatie is voor 'Leefbare wijken en dorpen' nadrukkelijk breder dan alleen een middel om mensen te informeren. Communicatie is een onderdeel van de aanpak waarmee we in de wijken een omslag willen realiseren. We zetten daarbij in op:

- *Mooie voorbeelden zichtbaar maken*, door te schakelen op het principe 'zien bewegen doet bewegen'. Successen en resultaten delen zodat bewoners weten wat er gebeurt en ze elkaar inspireren met de voorbeelden die ze zelf voor elkaar kregen door de handen uit de mouwen te steken: trots op zichzelf, elkaar en hun wijk.
- *Interne zichtbaarheid richting collega's, bestuur en raad*, om de benodigde omslag in de organisatie te kunnen maken. Dit vanuit een aspect van verantwoording en commitment, maar nadrukkelijk ook om in de breedte een omslag in denken en doen op gang te brengen.

7. Middelen

7.1 Budget voor 'Leefbare wijken en dorpen'

De gemeenteraad stelde in de begroting 2023 € 625.000, - per jaar beschikbaar voor de periode 2023 tot en met 2026 voor de uitvoering van 'Leefbare wijken en dorpen'. Dit budget vervangt de oude wijkbudgetten. De middelen zijn bedoeld voor de ondersteuning van bewonersinitiatieven en als 'aanjaag-budget'. Ook 'buurtbemiddeling' wordt uit de beschikbare middelen betaald. Voor grotere projecten als herinrichting van de openbare ruimte moeten elders middelen gevonden worden. Eenzelfde geldt voor de inzet van kapitaaldienstschrijvers, uitgezonderd voor kleine projecten zijn voor kapitaaldienstschrijvers geen middelen geraamd.

7.2. Capaciteit

Behalve de inzet van de wijkregisseurs vraagt de uitvoering van de verschillende opgaven en activiteiten ook (tijdelijk) inzet van medewerkers uit verschillende teams vanuit de lijnorganisatie voor het realiseren van de opgaven in 'Leefbare wijken en dorpen' als ook de uitvoering van de wijkopgaven. In bijlage III (pagina 20) bij dit plan is een overzicht bijgevoegd van de verwachte capaciteit en de daarbij behorende kosten. De uren van de zogenaamde kapitaaldienstschrijvers vormen daarbij een aandachtspunt.

Daarnaast zullen taken en expertise die niet uit de lijn kunnen worden geput buiten de organisatie moeten worden gezocht om de afgesproken output te kunnen leveren voor zowel 'Leefbare wijken en dorpen' als ook voor de op te stellen wijkopgaven.

Mochten in de komende jaren grote verschuiving optreden in de beschikbare capaciteit dan wel het beschikbaar gestelde budget dan kan het nodig zijn heroverwegingen te maken op de opgaven die in dit plan zijn vastgelegd. Indien dit aan de orde is, zal dit gekoppeld worden aan de reguliere P&C-cyclus.

7.3. Verantwoording

De manager wijksturing rapporteert aan ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever en vervolgens via de begrotingscyclus aan het college en de gemeenteraad over de voortgang binnen 'Leefbare wijken en dorpen'.

8. Risico's

8.1 Pandemie

Een pandemie zoals de Covid19-pandemie is een risico voor de uitvoering van het plan 'Leefbare wijken en dorpen'. Tijdens de verschillende lockdowns was het voor inwoners moeilijk onderling te overleggen over initiatieven. Ook voor de wijkregisseurs was het moeilijk om met inwoners in contact te blijven, zeker in bepaalde wijken. Dit maakt het moeilijker om het geluid van de inwoner het stadhuis binnen te brengen.

8.2 Weerstand tegen wijkgerichte samenwerking

'Leefbare wijken en dorpen'/ wijksturing wordt de komende jaren doorontwikkeld en zal meer haar plek in de organisatie krijgen. Dit betekent dat ook het samenspel tussen lijn-, programma- en wijksturing verder vorm gaat krijgen. Het thema 'verbeteren van de integrale samenwerking in én met de wijk' moet zorgen voor de verdere uitwerking van dit samenspel. Een dergelijke ontwikkeling vraagt tijd en een investering. Soms leidt een dergelijke verandering ook tot weerstand. Al met al kan dit een risico zijn voor de uitvoering van het plan.

8.3 Geen medewerking externe partners

De medewerking van inwoners, ondernemers, woningcorporaties, welzijnsinstellingen, politie, kortom strategische partners zijn cruciaal belang om samen leefbare wijken en dorpen te bouwen en te houden. Wanneer deze partners niet meedoen, zal het realiseren van leefbare wijken en dorpen niet lukken.

8.4 Onvoldoende beschikbaarheid van medewerkers

Met leuke activiteiten alleen bouw je geen leefbare wijk. Schone, leefbare en veilige wijken en dorpen vragen een duidelijk optreden tegen ongewenst gedrag. Dit vraagt capaciteit van handhaving en de juridische opvolging van zaken. De vraag naar deze capaciteit is vaak ad hoc en bij vraag niet altijd beschikbaar.

Ook de uitvoering van de projecten in 'Leefbare wijken en dorpen' en in de wijkopgaven vraagt personele inzet. Capaciteit is eveneens nodig voor de opgaven uit de lijn en programma's. Gezamenlijk (directie met lijn, programma en wijk) zal de puzzel gelegd moeten hoe uitvoering gegeven kan worden aan de opgaven die voorliggen in de lijn, programma's en 'Leefbare wijken dorpen'. Wanneer er te weinig capaciteit is, vormt dit een risico.

BIJLAGE I

Kijk op de wijk analyse

Almelo buurten en wijken

De wijken van Almelo

- 1 Aadorp
- 2 Binnenstad
- 3 Bornerbroek
- 4 De Riet
- 5 Hofkamp
- 6 Nieuwstraatkwartier
- 7 Noorderkwartier
- 8 Ossenkoppelerhoek
- 9 Schelfhorst
- 10 Sluiterseveld
- 11 Wierdensehoek
- 12 Windmolenbroek

Aadorp 1

1. Aadorp-Oost
2. Aadorp-West
3. Bedrijvenpark Twente
4. Verspreide huizen

Bornerbroek 3

1. Bornerbroek
2. Verspreide huizen

Binnenstad 2

1. Binnenstad-Noord
2. Binnenstad-Zuid
3. Java en omgeving
4. Ulken omgeving

De Riet 4

1. Arendsboer e.o. Noord
2. Arendsboer e.o. Zuid
3. Bornestraat e.o. Midden
4. Bornestraat e.o. Zuid
5. Nieuwland
6. Riet Noord
7. Riet Zuid
8. Verspreide huizen

Hofkamp 5

1. Hofkamp-Oost
2. Hofkamp-West
3. Kollenveld-Bolkshoek
4. Paradijs
5. Verspreide huizen

Nieuwstraatkwartier 6

1. Achterlanden en omgeving
2. Nieuwstraat en omgeving
3. Witvoet en omgeving
4. Wonde en omgeving

Noorderkwartier 7

1. Parkweg en omgeving
2. Vriezenveenseweg e.o. Haghoek Oost
3. Vriezenveenseweg e.o. Haghoek West
4. Verspreide huizen (w.o. Indië)

Ossenkoppelerhoek 8

1. Beeklust
2. Boomsplaats
3. Ossenkoppelerhoek Midden-Noord
4. Ossenkoppelerhoek Midden-Zuid
5. Ossenkoppelerhoek Oost
6. Ossenkoppelerhoek West

Schelfhorst 9

1. Drakensteyn en omgeving
2. Havezathe
3. Schelfhorst-Noordoost
4. Schelfhorst-Noordwest
5. Schelfhorst-Zuidoost
6. Schelfhorst-Zuidwest
7. Veenelanden

Sluiterseveld 10

1. Markgraven
2. Ootmarsumsestraat en omgeving
3. Rumerlanden
4. Wester-Sluiterseveldlanden
5. Verspreide huizen

Wierdensehoek 11

1. Aalderinkshoek Noordoost
2. Aalderinkshoek Noordwest
3. Aalderinkshoek Zuidoost
4. Aalderinkshoek Zuidwest
5. Dijkstraat en omgeving
6. Kerkelanden
7. Rohof en omgeving
8. Verspreide huizen

Windmolenbroek 12

1. De grens
2. Groeneveld
3. Huttenveld
4. Kanaalzijde
5. Leemslagen-Noord
6. Leemslagen-Oost
7. Leemslagen-Zuid
8. Nijrees
9. Zeven bosjes
10. Verspreide huizen

BIJLAGE II

Leefbare wijken en dorpen

VISIE

Almelo is een levendige, vitale en veilige stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is.

DOEL

Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal en fysiek) in heel Almelo

Versterken van de integrale samenwerking in én met wijken en dorpen

Werkvelden

Wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig

dat betekent dat:

- in elke wijk voldaan wordt aan de basisnorm van onderhoud en veiligheid.

Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig

dat betekent dat:

- inwoners meer betrokken zijn bij wat er speelt in hun wijk of dorp;
- er meer mogelijkheden zijn elkaar te ontmoeten in de wijken en dorpen;
- er meer (sociale) netwerken zijn in de buurt, de wijk of het dorp die bijdragen aan een ieders welbevinden (noaberschap).

Wijken en dorpen zijn meer fysiek toekomstbestendig

dat betekent dat:

- de fysieke uitstraling van de wijken en dorpen verbeterd;
- inwoners meer aandacht hebben voor klimaat en duurzaamheid;
- de woonomgeving verbeterd;
- verkeersveiligheid verbeterd.

Het versterken van participatie

dat betekent dat ingezet wordt op het versterken van:

- bewonersparticipatie;
- overheidsparticipatie;
- participatie door maatschappelijke organisaties.

Het versterken van het wijkgericht werken

dat betekent dat:

- de wijkopgaven integraler zijn;
- de samenwerking tussen lijn-, programma- en wijksturing is verbeterd.

activiteit

Fysieke verbeteringen

- Verhogen onderhoudsniveau conform vastgesteld motie
- Voldoende goede speel- en sportvoorzieningen
- Herstructurerings-gebieden en ontwikkellocaties (lead stedelijke ontwikkeling)
- Plan kwaliteitsverbetering groen en blauw
- Aanjagen verbeteren wijkwinkelcentrum de Schelf en Aalderinkshoek
-

Overlast en veiligheid

- Uitbreiden buurtbemiddeling
- Opzetten centraal punt voor (melden van) (woon-, overlast
- 'Toolbox' evenwichtige wijken
-

Versterken (sociale) samenhang

- Versterken ontmoetingsfuncties in de wijk waaronder de wijkaccommodaties
- Bewonersnetwerken
- Wijkgerichte pilot (jeugd)werkloosheid
-

Aanjagen Energietransitie en klimaatadaptatie

- Tegengaan hittestress
- Aanjagen verduurzamen woningen
-

Bevorderen bewoners-betrokkenheid

Ondersteunen bewonersinitiatieven

- Online platform bewonersinitiatieven
- Verschillende bewonersinitiatieven
-

Overige bewonersparticipatie

- Opstellen richtlijnen besteding wijkbudgetten
- Onderzoek naar en experimenteren met andere participatievormen
- Aanpak van onderop
- Stimuleren groenadoptie en zelfbeheer (o.a. geveltuinen en boomspiegels)
-

Samenwerken in wijk of dorp

- Project Samenwerken aan veerkrachtige wijken samen (met de woningcorporaties)
- Opstellen en uitvoeren integrale wijkopgaven
- Opzetten wijknetwerk professionals
-

Communicatie

- Passend communicatiekanaal per wijk/dorp
- Passende communicatie bij projecten en activiteiten
- PM

Inspanningen

leidraad

WIJKOPGAVE PER WIJK OF DORP

We sluiten aan bij de identiteit en dynamiek van de wijk of het dorp. Verschil mag er zijn. Het gaat om behalen van resultaten vanuit de vraag en belevingswereld van de inwoner.

Bijlage III Verwachte benodigde capaciteit

Inzicht in benodigd budget 2023: Leefbare wijken en dorpen						
DEELA						
Strategische doelstelling:						TOTAAL kosten per jaar
Onderwerpen	Wie/Wat	Jren p/wk	Jren p/jr	Schaal	Tarief	Bedrag
capaciteit	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	32	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Junior wijkregisseur	36	1.244	10	93,00	€ 115.692
	Adviseur leefbare wijken en dorp	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Adviseur wonen	16	622	10	93,00	€ 57.846
	Projectleider UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Adviseur verkeer UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Adviseur groen UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Wijkbeheerder	36	1.400	8	75,00	€ 105.000
	Adviseur US	6	233	10	93,00	€ 21.669
	Communicatie adviseur	6	233	11	106,50	€ 24.815
	Financieel adviseur	2	78	10	93,00	€ 7.254
	Ondersteuning	32	1.244	7	66,00	€ 82.104
	Manager wijksturing	36	1.400	13	130,50	€ 182.700
	budget	Wijkbudgetten				
Buurtbemiddeling						€ 25.000
(SUB)TOTAAL					15.787	€ 2.216.044

Begroting benodigd budget per jaar 2024-2026: Leefbare wijken en dorpen						
DEELA						
Strategische doelstelling:						TOTAAL kosten per jaar
Onderwerpen	Wie/Wat	Jren p/wk	Jren p/jr	Schaal	Tarief	Bedrag
capaciteit	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Wijkregisseur	32	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Junior wijkregisseur	36	1.244	10	93,00	€ 115.692
	Adviseur leefbare wijken en dorp	36	1.400	11	106,50	€ 149.100
	Adviseur wonen	16	622	10	93,00	€ 57.846
	Projectleider UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Adviseur verkeer UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Adviseur groen UF	8	311	11	106,50	€ 33.122
	Wijkbeheerder	36	1.400	8	75,00	€ 105.000
	Adviseur US	6	233	10	93,00	€ 21.669
	Communicatie adviseur	6	233	11	106,50	€ 24.815
	Financieel adviseur	2	78	10	93,00	€ 7.254
	Ondersteuning	32	1.244	7	66,00	€ 82.104
	Manager wijksturing	36	1.400	13	130,50	€ 182.700
	budget	Wijkbudgetten				
Buurtbemiddeling						€ 25.000
(SUB)TOTAAL					15.787	€ 2.216.044